

HOOFDSTRUCTUUR

Onlangs vatte ik het plan op om boontjes te gaan verbouwen. Daarvoor begon ik een hoekje van het erf om te spitten. Ik zou daar *'dubbele witte zonder draad'* poten. Ik had persoonlijk liever de nieuwe *'resistente turbo F1 hybride 96+*' geplant maar Harry de Vroome had mij eens bezworen alleen de oude vertrouwde namen te kiezen. Tot mijn grote blijdschap spitte ik een meikever op. Het dier was nog helemaal verdoofd en koud. Toen ik op hem ademde, begonnen de prachtige antennes te bewegen. Ik stopte hem in mijn zak om hem aan Nicolien te laten zien. Spoedig daarop spitte ik er nog één op. Wat zou ik daar vijftig jaar geleden op school indruk mee gemaakt hebben, twee heuse meikevers! Toen ik er vijftien in mijn zak had, begon ik mij ongemakkelijk te voelen en plotseling drong de keiharde waarheid tot mij door: ik zat daar nota bene zonder het te weten de Ecologische Hoofdstructuur om te spitten.

Ik wiste de sporen zo zorgvuldig mogelijk uit en borg de schop op. Vervolgens ging ik naar binnen en zette Mozarts Serenade nr. 10 voor dertien blaasinstrumenten (KV 361) op. Ik vind dat verschrikkelijk vervelende muziek, maar ik moest vroeger thuis ook spruitjes eten. Zo kon ik mijn gedachten over de ecologische hoofdstructuur dan ook met tegenzin toch geordend verwerken. Net zo goed als ik spruitjes had leren verdragen, zou ik ook leren omgaan met het zo kunstig ontworpen archiefsysteem van het natuurlijk roerend goed.

Maar toen ik tevreden was met de aandacht voor mijn biologische interesses, vroeg ik mij af hoe de omgeving er dan in feite uit zou moeten zien? Als de ecologische hoofdstructuur veilig was, hoe zou het dan met de *culturele hoofdstructuur* zijn? Wie komt daarvoor op? Of erger nog, wie herkent deze waarden? Heeft de noorderling wel enige kennis van en interesse in zijn culturele omgeving of poest hij of zij die liever weg in ruil voor de welvaart en de files van het Westen?

Steeds weer zie ik de identiteit om de hoek komen, de identiteit die men ontleent aan de omgeving. Natuurlijk leeft er wat onder de mensen. Het veengat waarin het omgebrachte Meisje van Yde twee duizend jaar geleden werd gestopt en dat in de ruilverkaveling vol zand werd geschoven, moet weer open. De Veldweg in Yde langs de Runslot, weggepoetst in diezelfde ruil-

verkaveling, moet weer hersteld. En zeer kritisch kijkt de wandelaar naar de natuurontwikkeling die begeleid wordt door grote bulten grond en zoekt hij nog steeds naarstig naar de beloofde bloemrijke hooilanden.

Wat eigenlijk het culturele erfgoed is en hoe de culturele hoofdstructuur er uit moet zien, zullen niet veel mensen overzien. Men moet de ogen zeer bewust open hebben om structuren te herkennen. Waar de culturele hoofdstructuur in de tijd moet beginnen is minder in discussie dan waar zij eindigt. We kunnen ons afvragen of er nog cultuur in het landschap is verschenen toen wij er over zijn gaan nadenken. En dan bedoel ik niet bijvoorbeeld Robert Smithson's landschappelijk kunstwerk 'Broken Circle/Spiral Hill' in Emmen, maar wel de ruilverkavelingen, de snelwegen en de eigentijdse bouwwerken. Dat zijn de culturele verworvenheden die wij graag gebruiken en waarderen maar met een culturele waardering die vergelijkbaar is met het heroprichten van galgen als cultuurmonumenten. Maar werd er in de zeventiende eeuw, ten tijde van de grote droogmakerijen al niet gefulmineerd tegen het horizonvervuilende effect van al die windmolens? Is de les dat wij nooit iets moeten inruilen tegen iets wat minder waard wordt geacht?

Toch is het dramatisch dat veel structuren nog steeds weggepoetst worden onder het motto van de vooruitgang, vertegenwoordigd door een misselijkmakend middenstandsyndroom. Wij zullen dat op ons brood krijgen, later, als ons de lust tot eten al lang is vergaan.

Zal de overheid reageren met een verbingszone van cultuurlandschappen en cultuurgoederen, een verlengd openluchtmuseum door het Noorden getrokken? Waarbuiten de lokale overheid zijn gang kan en zal gaan?

Ik raad die Noorderlingen die niet vaak aan nachtmerries lijden, aan een tocht te maken door het Gooi. Maak de tocht vanaf de volgebouwde Meent (ooit 'de ongescheiden boermarkte') van Huizen via de volgebouwde akkers van dit dorp via de volgebouwde polders langs het IJsselmeer naar Amsterdam en haal onderweg alleen adem in Naarden. U kunt dan zien wat voor toekomst ons hier in het Noorden te wachten staat.

De grammofoonplaat is gelukkig uitgedraaid maar de geur van spruitjes komt me tegemoet. ☹